

מחקר דסקרפטיבי מבוסס ראיונות בנושא: בגרוטק

ישראל גלסנר פרץ (ראיונות, תכלול ועריכה) ודלית שטאובר (עורכת ראשית) | מרץ-יוני 2026

לדו"ח המלא ←

בשנה שבה הפכה בגרות הייטק לתוכנית לאומית המצויה בעיצומה של הטמעה, ביקשה הקרן להבין כיצד כיווני הפעולה החדשים שלה מתקבלים במערכת החינוך ובבתי הספר. מחקר זה הוא אחד מסדרת מחקרים קצרים שהוכנו לקראת כינוס המועצה המייעצת הבינלאומית ב-2026.

מטרת המחקר היא לבחון את העמדות כלפי תוכנית "בגרוטק" ואת השפעתה. השאלות שבחן המחקר הן: כיצד נתפסת התוכנית (עמדות, אתגרים והתנגדויות), כיצד היא משתלבת בבתי הספר ומה מאפיין בתי ספר מובילים או חלוצים, מהם פערי המגדר וכיצד בתי הספר מעודדים תלמידות לבחור במסלול.

זהו מחקר תיאורי המבוסס על שיחות שנערכו בשבעה בתי ספר תיכוניים המפעילים את התוכנית, בצפון, בדרום ובמרכז, ובמגזרים שונים, עם 7 מנהלים, 11 בעלי תפקידים, 8 הורים ו-13 תלמידות ותלמידים, ועם שני מנהלים שאינם מפעילים אותה. החוקר לא בדק את תפקוד הצוות ואת הישגי התלמידים.

ממצאים עיקריים

- המקצועות מוערכים, החיבור להייטק פחות:** התלמידים הלומדים מתמטיקה, אנגלית, ופיזיקה או מדעי המחשב ברמת 5 יח"ל נתפסים כבעלי רמה גבוהה, ומנהלות ומנהלי בתי הספר גאים בהם. לעומת זאת, החיבור להייטק מעורר הסתייגות. רוב ההורים שואפים לכך שלבנותיהם ובניהם יהיה אופק רחב בהרבה מעבודה בהייטק: "מילא אם היית אומר לי מהנדס של צוללות או כיפת ברזל, אבל הייטק?! בשביל תן-ביס?". החריגים הם הורים מבתי ספר ערביים, שרואים בהייטק אופק תעסוקתי יציב ואיכותי, ותלמידים (בנים) מכל המגזרים, אף שאינם מייחסים לחזון הזה את בחירתם במתמטיקה ובפיזיקה.
- בבית הספר אין "בגרוטק", יש "כיתה מדעית":** תמהיל המקצועות אינו מוגדר כמסלול, מגמה או כיתה, והשם "בגרוטק" כמעט אינו חלק מהשיח. רק מנהל אחד הכיר את ההגדרה המדויקת. בעלי התפקידים מביעים עייפות מריבוי הרפורמות והתוכניות בשנים האחרונות.
- התנגדויות שעלו:** ההבטחה שבשם אינה הולמת את המציאות; ההייטק נתפס כפחות אטרקטיבי עם כניסת הבינה המלאכותית והפרסומים על פיטורים; השם מושך מי שמחפש "כסף או אקזיט"; התמהיל אינו כולל מקצועות כמו ביולוגיה או מדעי הנתונים.

4

מגדר: המודעות לאיזון מגדרי גבוהה, וכל המנהלים ידעו להציג נתונים. עם זאת, אין להם תמונה מרוכזת של החלוקה המגדרית לפי תמהיל המקצועות (האפשרות קיימת במערכות ניהול הלמידה, אך הם אינם משתמשים בה). במתמטיקה הפערים "מינוריים", והם גדלים מעט בתמהיל עם מדעי המחשב ועוד יותר עם פיזיקה.

5

האתגר המרכזי הוא נשירה: לא דווח על קושי בגיוס מורות ומורים למסלול או במימון שעות נוספות, ולדברי החוקר ייתכן שהסיבה היא שבתי הספר אינם מתחזקים מסלול אלא כיתות מדעיות. הקושי הוא שתלמידות ותלמידים מוותרים על אחד המקצועות המדעיים במעבר מכיתה י' לכיתה י"א ולקראת י"ב, בגלל העומס. לדברי רוב המנהלים, את השעות הנוספות מכסים בהסדרים אישיים, ברשתות במימון רשתי, ובבתי ספר ממלכתיים באיגום משאבים ובקולות קוראים.

6

מה מחזיק את התמהיל בבית הספר: החוקר לא מצא הבדלים מהותיים בין בתי הספר. המכנה המשותף לכולם הוא פרופיל ניהולי יוצא דופן: מנהלות ומנהלים בעלי תפיסה חינוכית מגובשת ונחישות לקדם מצוינות מדעית. בית הספר הבולט מביניהם נהנה ממעטפת "משולשת ונדירה" של תכנון, תקצוב ובקרה: משרד החינוך מקיים בקרה רצופה (ניצול שעות, מספר התלמידים, יחס מגדרי והישגים), הרשת מקיימת בקרה ומממנת שעות נוספות ותמריצים למורי מתמטיקה ופיזיקה, והעירייה מינתה נציג מטעמה ומסייעת, גם כספית. המנהל "מוכר" את התמהיל בכיתות ובאסיפות הורים כ"תוכנית מפתח", על אף שגם בהקשר זה השם "בגרוטק" אינו מוזכר.

7

מורים: לכיתות המדעיות נבחרים מורות ומורים איכותיים. רכזים ומורים סברו שכדי להגשים את יעדי התוכנית הם זקוקים להכשרה, להדרכה או לליווי מקצועי, כפי שיש למורי מופ"ת.

